

HALDEN
KOMMUNE

Kommunedelplan for idrett og friluftsliv 2016 - 2019

Vedtatt av Halden kommunestyre 22. juni 2016. Dette dokumentet har fått ny forside ved publisering på nett.

GENERELT.

1. Planens bakgrunn.

Bakgrunnen for utarbeidelse av kommunedelplaner for idrett og friluftsliv ligger i et pålegg fra Kulturdepartementet (rundskriv nr. v-7/93).

Kommunestyret vedtok 25.november 2010 **Kommunedelplan for fysisk aktivitet, Idrett og friluftsliv 2011 – 2022 og handlingsplan 2011 – 2014.**

Handlingsplanen i kommunedelplanen rulleres årlig. Den langsiktige delen i planen revideres hvert fjerde år.

Kommunedelplanen er en betingelse for stønad i form av spillemidler.

2. Planens mål og hensikt.

Målet med planarbeidet er at kommunen i samarbeid med idrettslag, friluftslag og andre brukergrupper skal få en oversikt over behovene for anlegg og områder for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. Det er disse behovene for framtidig utbygging som skal prioriteres og danne grunnlaget for bevilgninger og arealplanlegging de kommende år.

I tillegg er formålet med planen at den skal motivere til utvikling av og et samarbeid om utarbeidelse av en helhetlig politikk for fysisk aktivitet i kommunen.

Et vedtatt kommunalt planverk forplikter kommunen til å søke å gjennomføre planen ved å legge den til grunn for utvikling innen friluftsliv, idrett og anleggsutbygging.

Målene i planen kan nås ved ulike økonomiske virkemidler; spillemidler og andre statlige støtteordninger, kommunale tilskudd, egenandel og dugnadsinnsats fra lag og foreninger.

Et vedtatt kommunalt planverk forplikter kommunen i den årlige budsjettprosessen.

Kommunedelplanen for fysisk aktivitet i Halden skal bidra til å:

- Gjennomføre en plan- og målstyrt utvikling av anlegg og tilrettelegging av områder for fysisk aktivitet.
  - Sikre at statlige og fylkeskommunale føringer i anleggsutbygging og idrettsutvikling ivaretas.
  - Avklare kommunens og organisasjonenes oppgaver, ansvar og økonomiske forpliktelser ved utbygging og drift av anlegg og områder for fysisk aktivitet.
  - Forplikte kommunen når det gjelder å gi alle innbyggere mulighet til et friluftsliv som er helsebringende, trivselsfremmende og miljøvennlig aktivitet, i nærmiljøet og i naturen ellers.
  - Øke den fysiske aktiviteten blant barn og unge i Østfold.
- All ungdom gis et fysisk aktivitetstilbud – uansett tilknytning til organisasjoner.

3. Planperioden.

Kommunedelplanen for anlegg og områder for friluftsliv, idrett og fysisk aktivitet har en kortsiktig og en langsiktig del.

- Den langsiktige delen har et tidsperspektiv på 12 år og omtaler den overordnede målsetting og utvikling. Denne delen skal inneholde en beskrivelse av det langsiktige behov med uprioritert liste over anlegg og områder. Revideringen skal skje hvert fjerde år og helst samtidig med revisjon av kommuneplanen.

- Den kortsiktige delen, handlingsprogrammet, har et tidsperspektiv på 4 år. Denne delen viser prioritert liste over anleggsutbygging med kostnader, anleggsstart og finansiering og skal rulleres hvert år. Denne delen knyttes opp mot kommunens årlige budsjett.

4. Prosess og medvirkning.

Denne planen er utarbeidet i henhold til planbestemmelsene i Plan- og bygningsloven og prosessen startet med utarbeidelse av planprogram for arbeidet. Forslag til planprogram ble sendt på høring og vedtatt i Hovedutvalg for kultur, idrett og mangfold 29.april 2015.

Under planprosessen er det avholdt møter med lag og foreninger, og prosessen er annonsert i lokalpressen og på kommunens hjemmeside.

5. Forhold til kommuneplaner og andre planer.

Kommunedelplan for idrett og friluftsliv forholder seg til føringer i:

- Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel
- Kommunens økonomiplan
- Kommunedelplan for fysisk aktivitet i Halden, Idrett og friluftsliv 2011 - 2022 revideres i dette arbeidet
- Fylkesplan for Østfold, *Østfold mot 2050*
- Østfold fylkeskommune. Regional plan Fysisk aktivitet 2011 – 2014
- Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv, en satsing på friluftsliv i hverdagen; 2014 – 2020
- Universell utforming av idretts- og nærmiljøanlegg – en veileder (V – 0511)
- Regional plan for folkehelse i Østfold 2012 – 2015 / 2024

6. Definisjon av begreper.

Idrett.

Med idrett forstås aktivitet i form av konkurranse eller trening i den organiserte idretten.

Idrettsanlegg.

Kulturdepartementet opererer med følgende hovedkategorier av idrettsanlegg:

- *Nærmiljøanlegg* er anlegg eller områder tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsaklig beliggende i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder. Med nærmiljøanlegg menes kun utendørsanlegg.
- Med *ordinære anlegg* menes anlegg for organisert idrett og fysisk aktivitet.
- *Nasjonale anlegg* er anlegg for internasjonale idrettsarrangementer.
- *Fylkesanlegg* er et fylkesomfattende idrettsanlegg for en særiddrett. Dette anlegget skal ha en standard som gjør det mulig å arrangere nasjonale mesterskap.
- *Regionale anlegg* er idrettsanlegg som er lokalisert og dimensjonert slik at det kan fungere som et idrettsanlegg for to eller flere kommuner.

Fysisk aktivitet.

Med fysisk aktivitet forstås egenorganiserte trenings- og mosjonsaktiviteter, herunder lek. I denne planen bruker vi fysisk aktivitet som en fellesbenevnelse for både idrett og friluftsliv.

Friluftsliv.

Staten ved Miljøverndepartementet definerer i Friluftsmeldingen (St.meld. nr 39, 2000 – 2001) friluftsliv slik: *Opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden, med sikte på miljøforandring og naturopplevelser.*

Friluftsområder og friområder.

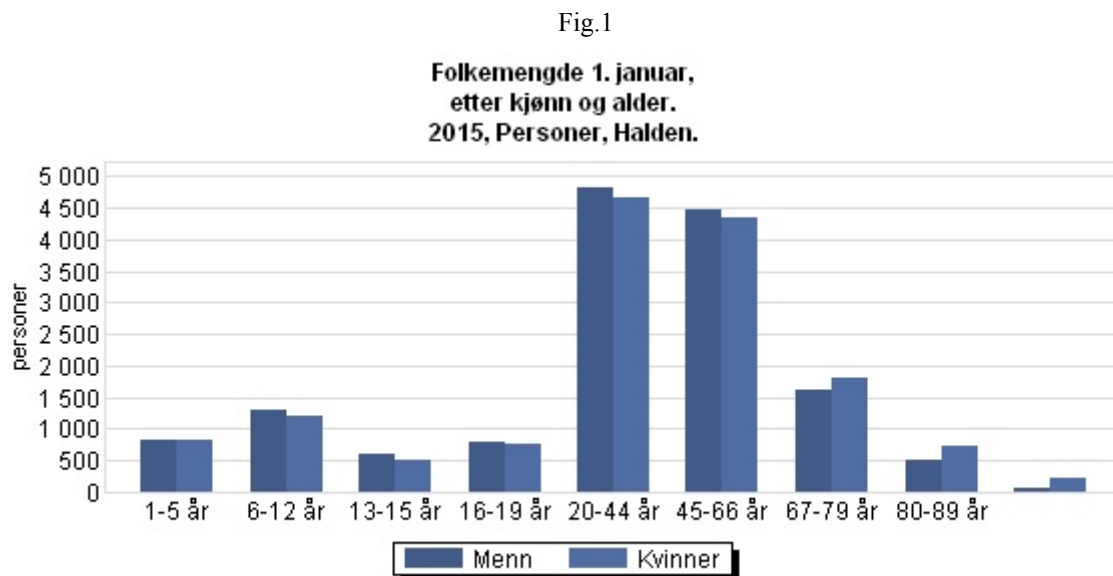
Friluftsområder og friområder blir ofte brukt som fellesbetegnelser på grønne områder som er tilgjengelige for allmennhetens fri ferdsel.

Friluftsområder er store, ofte uregulerte områder som i hovedsak er i privat eie – og som omfattes av allemannsretten. Områdene benyttes til turliv, jakt, fiske, trim og aktiv trening. I kommuneplansammenheng er områdene vist som Landbruks-, natur- og Friluftsområde (LNF-område).

Friområder dekker avgrensede områder med spesiell tilrettelegging og opparbeiding for allmennhetens uhindrede rekreasjon og opphold.

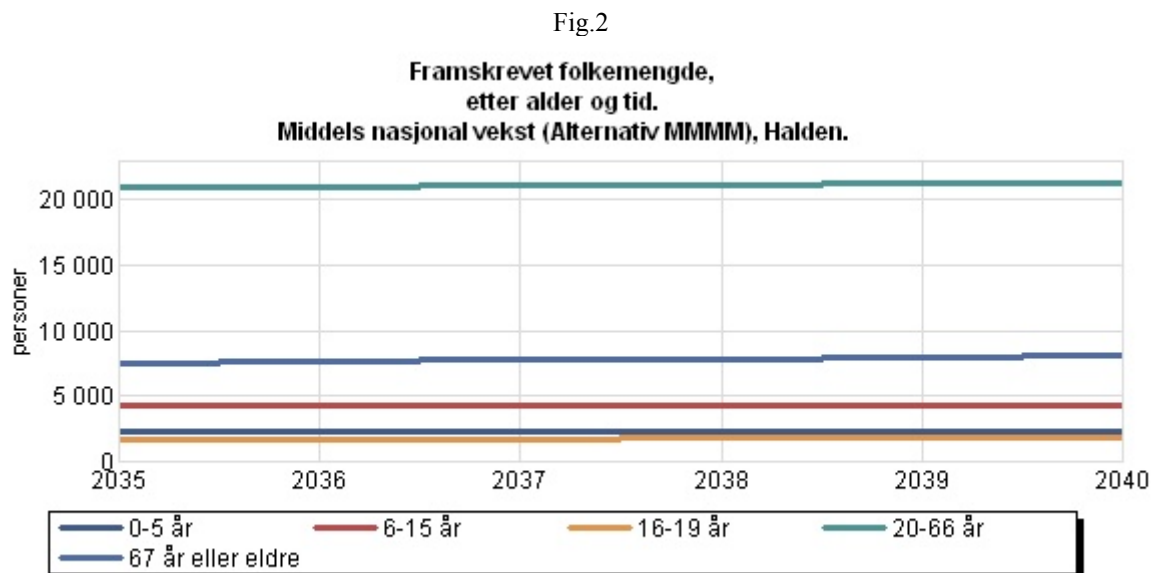
7. Utviklingstrekk i Halden kommune.

Ved inngangen til 2015 bor det 30 132 personer i Halden. Aldersfordelingen er vist ved fig 1.

Halden kommune har et samlet areal på 640 km². Over 80 % av befolkningen bor i tettsteder. Tettstedene i kommunen fordeles ved sentrumsområdet med omkringliggende boligfelter, Isebakke, Sponvika, Tistedal, Prestebakke og Kornsjø.

Befolkningsøkningen er i hovedsak knyttet til disse tettstedene og en forventer at dette vil være gjeldende i planperioden.

Befolkningen i aldersgruppen barn og ungdom forventes å være stabil over perioden. Voksne 16 – 66 år vil øke for hele perioden, og andelen eldre over 67 år er gruppen som etter prognosen, vil øke mest. Som det fremgår av fig 1 utgjør gruppen 50 + en stor del av befolkningen

Organiserte aktiviteter er i hovedsak lokalisert til tettstedene. For de fleste tettstedene har det vært utvikling av anlegg for idretts- og friluftaktivitet i perioden.

Trenden er sentralisering rundt tettsteder og dette må en forvente fortsetter i planperioden. Det vil også skje en differensiering mellom de ulike tettstedene ved at en vil få tettsteder med mere nærmiljøutbygging opp mot andre som får mer sentralisert utvikling. I hovedsak vil en se at større anlegg blir lokalisert til anleggene ved Berg / Isebakke, Sentrum og Tistedalen. Sentrum er stort og deles opp i områder. Disse områdene er knyttet til skolekretsene og eksisterende idrettsanlegg. En må forvente at videre anleggsutbygging i hovedsak skjer i disse områder.

Halden kommune har store naturområder som benyttes til ulike former for friluftsliv. Det vises av fig. 2 at antall eldre over 67 år vil øke mest i antall i årene framover, og det er viktig at muligheter til friluftsliv også etableres i sentrumsnære områder hvor de fleste eldre bor. I forhold til folkehelsen er det viktig at områder rundt sentrum får en utvikling når det gjelder muligheter for friluftaktiviteter for alle, uansett alder, funksjonshemminger og kulturell tilknytning.

8. Resultatvurdering av forrige plan.

Kommundelplan for fysisk aktivitet i Halden, langsiktig del med handlingsprogram 2011 – 2014.

Handlingsplanen i kommuneplanen er revidert årlig og har ligget til grunn for kommunens årlige søknader om spillemidler.

Arbeid med spillemidler skjer gjennom et elektronisk system som gjør prosedyrene rundt spillemiddelsøknader og anleggsutbygging enkel og oversiktlig.

Spillemiddeltilskuddet varierer fra år til år, og det er i perioden 2011 – 2015 tilfalt kommunen kr 9 727 000,- i spillemidler til anlegg beliggende i Halden kommune.

Disse midlene er fordelt på følgende anlegg:

Halden tennisklubb.

Tilskudd for å dekke ekstrakostnader ved tennisbane ved Strupe	kr 120 000,-	2011

Halden skiklubb.

Garderober Høiåshytta	kr 400 000,-	2011
Klatrevegg Høiås	kr 85 000,-	2012
Lysløype Høiås	kr 575 000,-	2012
O-kart Rokkefjella	kr 125 000,-	2013
O-kart Enningdalen	kr 249 000,-	2013

Berg Idrettslag.

Kunstgress 5-bane	kr 300 000,-	2014
Kunstgress 7-bane	kr 771 000,-	2014
Kunstgress 11-bane	kr 1 897 000,-	2014

Buer/Kornsjø skytterlag

Elektronisk skiver Prestebakke	kr 80 000,-	2012

Kvik/Halden FK.

Kunstgress Strupe nedre bane	kr 1 232 000,-	2014

Arbeidernes JFF.

Trapbane Eivindseter	kr 177 000,-	2012

Tistedalens FL.

Tistedalen skianlegg	kr 1 976 000,-	2015

Rehabilitering lysløype	kr 240 000,-	2011

Halden kommune.

Ballbinge Os skole	kr 200 000,-	2011

Ballbinge Øberg skole	kr 200 000,-	2012

Tistedal skole 7-bane	kr 900 000,-	2013

Tistedal skole ballbinge	kr 200 000,-	2014

Det ble innrullert flere kunstgressbaner i kommunens handlingsplan som har forskjøvet noe på den øvrige anleggsutbyggingen. Både Strupe, Tistedal stadion og Berg stadion har i perioden 2011 – 2014 fått anlegg med kunstgress. Halden kommune eier to av disse anleggene, og utfordringer er et kvalitetsmessig godt vedlikehold.

To turstier ved Isebakke er ikke påbegynt og turstien *Tistedalsfossen* er påbegynt. Stien er vanskelig å ferdigstille på grunn av den gamle kraftstasjonen som stenger adkomsten. Stien er ferdig fra sentrum og fram til kraftstasjonen, og delvis ferdig på siden mot Tistedal.

Det er lagt mange gode føringer i planen som i revidert plan skal føres videre. Det gjelder først og fremst tiltak for barn, unge og eldre.

9. Registrering av aktivitet, anlegg og områder.

Registrering og undersøkelser av dagens aktivitetssituasjon skal danne grunnlag for utarbeidelse av strategier for kommunes engasjement på aktivitetssiden og for vurdering av anleggsbehovet i kommunen.

Levekårsundersøkelsen fra 2014 viser at nordmenn er aktive friluftsmennesker, og vi benytter oss av skog og fjell til både fotturer og skiturer. En lavere andel enn tidligere bruker tid på fiske, jakt, bær -og sopptur. Åtte av ti går tur i skog og fjell, og fire av ti har vært på kortere skiturer. Personer med høyere utdanning er mest aktive.

(<http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/fritid/hvert-3-aar/2014-12-18>)

Fysisk aktivitet er nødvendig for normal vekst og utvikling, og har positive ringvirkninger for både fysisk og psykisk helse. Å være tilstrekkelig fysisk aktiv i oppveksten forebygger sykdommer og plager både i barndommen og senere i livet.

Helsedirektoratet anbefaler at barn og unge er i fysisk aktivitet minst 60 minutter daglig.

90% av 6-åringene oppfyller dette, men barn er mer fysisk aktive enn ungdommer.

8 av 10 ungdommer trener ukentlig.

(http://www.buudir.no/en/Statistikk_og_analyse/Oppvekst/Fritid/Fysisk_aktivitet_og_trening/)

Lag og foreninger

I idrettsregistreringen for 2014 er 46 klubber tilsluttet Halden Idrettsråd og antall medlemmer totalt er 10674.

Idrettsregistreringen for Halden idrettsråd pr. 31.12.2014 – Østfold Idrettskrets:

Aldersgrupper	Kvinner	Menn	Totalt
0 – 5 år	156	181	337
6 – 12 år	926	1282	2208
13 – 19 år	578	1028	1606
20 – 25 år	182	517	699
26 år →	1654	4170	5824
	3496	7178	10674

Idrettsregistreringen for Halden idrettsråd pr. 31.12.2009 – Østfold Idrettskrets:

Aldersgrupper	Kvinner	Menn	Totalt
0 – 5 år	123	64	187
6 – 12 år	633	908	1541
13 – 19 år	538	795	1333
20 – 25 år	198	414	612
26 år →	1682	3829	5511
	3174	6010	9184

Antall medlemmer i organisert idrett har økt med 1490 medlemmer fra 2009 til 2014.

I den yngste aldersgruppen, 0-5 år er det en økning på over 50 % fra 2009 til 2014.

I aldersgruppen 6 – 12 år er det i samme periode en økning på ca. 43% og i aldersgruppen 13 – 19 år en økning på ca. 20%

Dette viser at Haldenidretten står sterkt og klarer å beholde og øke medlemstallet, og mangel på tildelt treningstid er årsaken til at flere idrettslag har ventelister.

Private treningssentre.

I Norge er det lagt til rette for fysisk aktivitet på flere arenaer. Et omfattende løypenett bidrar til at mange foretrekker fotturer i skog og fjell når de skal trene og mosjonere.

Trening på treningssenter er ved side av fotturer og uteaktiviteter den treningsarenaen flest benytter når de skal bedrive fysisk aktivitet. I følge Virkes befolkningsundersøkelse fra 2013 oppgir 29 % at de har treningssenter som sin foretrukne treningsarena.

Treningssentrene er ofte velutstyrte, har tilgjengelig fagpersonell og tiltrekkende lokaler. Brukerne må imidlertid betale en avgift som dekker utgiftene til drift av sentrene. ”Bedre helse” er målet, men ”avkobling, gleder og økt arbeidsevne” er også viktige momenter.

Virkes befolkningsundersøkelse 2013-2014:

http://www.virke.no/bransjer/bransjeartikler/Documents/InnsiktVirkeTrening2013_Skjem.pdf

Andre organisasjoner.

Andre organisasjoner som har friluftsliv / idrett som sine temaområder er speiderbevegelsen, bondeungdomslag, bygdeungdomslag og 4H. Det er viktig å ta hensyn til disse foreningene ved utvikling av friluftslivet i kommunen.

Uorganisert aktivitet.

Levekårsundersøkelsen 2014 viser at 82% av nordmenn som er 16 år eller eldre trener minst en gang i uken. Raske turer er den mest populære aktiviteten.

(<http://ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/fritid>)

Registrering av anlegg og områder.

Ved registrering av eksisterende idrettsanlegg bør kommunen for hvert enkelt anlegg legge vekt på mangler og behov for utbedringer, universell utforming, registrering av aktiviteten som foregår og drift og vedlikehold.

Ved utvikling og planlegging av nye anlegg i kommunen er det viktig å ta hensyn til kommunens størrelse i areal, antall innbyggere i de ulike aldersgrupper og prognoser framover. Det er viktig å diskutere hva slags anlegg kommunen skal ha og sørge for en viss variasjon i aktivitetstilbudet.

I forrige planperiode er det bygget kunstgressbaner ved Berg stadion, Strupe idrettspark og Tistedal skole. Kunstgressbaner gjør tilgjengeligheten til haller / saler bedre fordi utesesongen for fotballen blir lenger.

Kunstgress som alle andre anlegg, trenger mye vedlikehold, og det er viktig at det avsettes midler til å drifte anleggene på en skikkelig måte. Slitasjen er høy og oppfølging av vedlikeholdsplaner vil bli prioritert framover.

I den senere tid er det på landsplan blitt bygget en del anlegg som etter kort tid er blitt nedlagt på grunn av manglende driftsmidler. Det vil derfor framover bli lagt stor vekt på behovsundersøkelser og realistiske økonomiske driftsplaner for nye anlegg.

Ved etablering av fremtidige idrettsanlegg skal barn og unges talsmann, ungdomsråd og interesseorganisasjoner som representerer disse aktivitetene bli inkludert i planarbeidet.

Kommunens oversikt over idrettsanlegg og anlegg for friluftsliv. Se eget vedlegg.

10. Drift og vedlikehold.

Eiere av idrettsanlegg og områder for friluftsliv som har mottatt spillemidler må ha rett til bruk av grunnen der anlegget ligger. For ordinære anlegg dreier det seg om minimum 30 år. Det kan søkes om rehabilitering av anlegget etter 20 år. For nærmiljøanlegg må søker ha rett til bruk av grunnen i 20 år.

Det er verdt å merke seg at vedlikehold og drift av kunstgressdekker er like kostbart som vedlikehold av gressbaner.

Det kan søkes om rehabilitering av kunstgressbaner etter 10 år.

Ved kommende spillemiddelsøknader vil det bli lagt vekt på vedlikeholdsplaner for anleggene. Halden kommune vil ved prioriteringer av anlegg i handlingsplanen be om realistiske vedlikeholdsbudsjett.

Anleggseier plikter å holde anlegget i god stand og å holde anlegget åpent for allmenn idrettslig virksomhet i 30 år fra ferdigstillelse av anlegget.

(Bestemmelser og tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet.)

Når det gjelder vedlikehold, er det mye som gjøres på kommunens idrettsanlegg. Både ute- og inneanlegg har etterslep på vedlikehold og Halden kommune vil i denne planperiode ha en gjennomgang av anleggene og setter opp en prioritert vedlikeholdsplan.

11. Juridiske virkemidler.

Ved planer om utbygging av anlegg påtar kommunen seg et ansvar og må ta hensyn til en rekke lover:

Friluftsloven lovfester allmennhetens rett til opphold og ferdsel i utmark uavhengig av eiendomsretten til grunnen. Den tradisjonelle *allemannsretten* i lovens § 2 kommer her til anvendelse.

Plan- og bygningsloven (PBL) har som hovedformål å legge til rette for samordning av statlig, fylkeskommunal og kommunal virksomhet og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser og om utbygging.

Naturvernloven slår fast at naturen er en nasjonalverdi som må vernes. Naturen skal disponeres ut fra begrepet bærekraftig og ta hensyn til den nære sammenheng mellom menneske og natur.

Kulturminneloven verner alle minnesmerker eldre enn reformasjonen 1536. Lovens § 20 åpner for områdevern og vern av bygningsmiljøer.

Skogbruksloven § 1 nevner skogens betydning som livsmiljø for planter og dyr og som rekreasjonskilde for befolkningen. § 17 B hjemler forskifter om skogbrukets virksomhet i områder av særlig verdi for friluftsliv og naturvern. § 16 slår fast at løyper og stier ikke må ødelegges eller stenges etter endt hogst.

Viltloven krever hensyntagen til egg, reir, boplasser, trekkveier for hjortevilt, hvor ferdsel og annen virksomhet berører disse.

Vassdragsloven krever konsesjon ved større vassdragsinngrep. Ved vurdering av søknader skal hensynet til friluftslivet veie tungt.

Motorferdselsloven regulerer motorferdsel i utmark og vassdrag.

Lov om offentlige anskaffelser

Lov om universell utforming.

Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne.

12. Økonomiske virkemidler.

Halden kommune.

Idretts- og friluftslag kan søke støtte fra Halden kommune til medlemsstøtte, driftsstøtte, og til kommunal medfinansiering av anleggsutbygging som finansieres gjennom spillemiddelordningen.

Østfold fylkeskommune.

Gjennom Østfold fylkeskommune kan det søkes tilskudd til:

Friluftsliv, tilskudd til friluftaktivitet,

Turskiltprosjektet – tilskudd til turskilt og infotavler.

Fylkeskommunal medvirkning ligger i første rekke gjennom fordeling av *spillemidlene*.

Klima- og miljødepartementet.

Det er ulike stønadsordninger gjennom Klima- og miljødepartementet, blant annet *friluftaktivitet og til friluftaktivitet for personer med innvandrerbakgrunn.*

13. Halden kommunes idretts- og friluftspolitikk.

- Kommunedelplanen for idrett og friluftsliv har som hovedmål å legge til rette for økt aktivitet blant barn og unge. Ved bruken av kommunale idrettsanlegg og skoler skal det legges til rette for at barn og unge får tilbud om fysisk aktivitet i det nærmiljøet der de bor og der de oppholder seg.
- Halden kommune vil arbeide for et økt tilbud til uorganiserte barn og unge.
- Uorganiserte aktivitetstilbud som lag og foreninger etablerer vil bli fulgt opp og støttet ved tildeling av treningstid i kommunale anlegg. Dette gjøres i samarbeid med Halden idrettsråd.
- Kommunale tilskudd skal i hovedsak være rettet mot aktivitet for barn og unge under 18 år.
- Halden kommune prioriterer folkehelsearbeidet
- Halden kommune vil prioritere tiltak som tilrettelegger for økt bruk av naturen i og rundt Halden.
- Tilrettelagte arealer for aktivitet i nærmiljøene er en av forutsetningene for uorganisert aktivitet. Halden kommune vil fortsatt prioritere dette og legge til rette for opprustning av eksisterende og nye nærmiljøanlegg.
- Halden kommune vil arbeide for at anlegg og friluftaktiviteter legges til rette for alle.

14. Føringer fra kommunens økonomiplan 2016 – 2019:

- Planlegging av ny skole i sentrum (1-10) skal påbegynnes. I denne forbindelse skal også idrettshall utredes, inkludert mulighetene for å realisere en hall med to håndballbaner som oppfyller håndballforbundets arenakrav.

Føringer fra:

- **Plan for forebyggende helsearbeid i Halden.**

Temaet *folkehelse* er klart prioritert i fylkeskommunens frilftsplan. Forebyggende helsearbeid i Halden omhandler blant annet kommunens ansvar ved inngåelse av forpliktende partnerskapsavtale med Østfoldhelse.

- **Kulturplan Halden kommune 2015 – 2019.**

Kommunens kulturplan sier blant annet at:

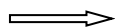
Frivilligheten og dugnadsånden i kommunen er sterk, og uttrykker et ønske om at Halden skal være et godt sted å bo og vokse opp i.

FRILUFTSLIV.

Regjeringen la i 2014 fram *Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv, en satsing på friluftsliv i hverdagen, 2014 – 2020*. Denne strategien sier blant annet:

Friluftsliv gir gode opplevelser og bedre folkehelse. Personer som deltar aktivt i friluftsliv får gjerne også et engasjement for å ta vare på natur og miljø.

Den offentlige definisjonen av friluftsliv er *Opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse*, og den statlige friluftspolitikken har følgende fire nasjonale mål:

- 8.1. Alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen ellers.
- 8.2. Områder av verdi for friluftslivet skal sikres og forvaltes slik at naturgrunnlaget blir tatt vare på.
- 8.3. Allemannsretten skal holdes i hevd.
- 8.4. Planlegging i kommuner, fylker og regioner skal medvirke til å fremme et aktivt friluftsliv og skape helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlige nærmiljø.

Friluftsliv koster lite å tilrettelegge og kan aktivisere mange. Friluftsliv gir fysisk aktivitet, ro, stillhet og er helsefremkallende.

Det som skiller friluftsliv fra idrett og andre former for fysisk aktivitet utendørs, er at aktiviteten skal foregå i natur eller grønne omgivelser. Friluftsliv skal ikke være konkurransebasert og motivasjonen for aktiviteten er naturopplevelse.

Ny stortingsmelding om friluftsliv.

Regjeringen har startet arbeidet med en ny stortingsmelding om friluftsliv. Klima- og miljødepartementet har ansvaret for å utarbeide meldingen, og regjeringen tar sikte på å fremme meldingen for Stortinget vinteren 2016.

Overordnet målsetning med meldingen er at flere skal utøve friluftsliv jevnlig. Målsetningen er også å bevare friluftsliv som en viktig del av norsk kulturarv og norsk nasjonal identitet.

Viktige tema i denne meldingen er

- Hvordan staten kan bidra til at grupper i befolkningen som er lite fysisk aktive kan bli mer aktive gjennom friluftsliv,
- Hvordan barn og unge best kan rekrutteres til friluftsliv

Meldingen skal prioritere friluftsliv i nærmiljøet, slik at flest mulig kan delta og slik at friluftsliv i størst mulig grad blir et lavterskeltilbud.

Meldingen skal også omfatte friluftsliv utenfor byene og tettstedene, slik at hele friluftslivsfeltet omfattes.

Halden kommune ønsker:

- å arbeide for at alle skal få mulighet til friluftsliv som helsefremmende, trivselsfremmende og miljøvennlig aktivitet.

- og legge til rette for at innbyggerne får flere leveår med god helse, og at det blir færre helseskilnader mellom ulike samfunnslag, etniske grupper og kjønn.

I samsvar med statlige styringsorganer er det viktig at barn får utfolde seg i fri lek ute i naturen. For kommunene ligger det et spesielt ansvar på å planlegge barnehager og skoler slik at det er nær kontakt med lett tilgjengelige naturområder.

Halden skal bidra til at familier inspireres til å benytte den fantastiske naturen kommunen har til ulike friluftaktiviteter.

Kart.

Halden kommune har store natur- og utmarksområder og har et stort mangfold av turkart og merkede løyper; både over store og mindre områder. Halden har stor skogsdrift, landskapet kan endre seg forholdsvis ofte, og det forekommer ofte endringer i kartgrunnlaget. Det er stor utvikling når det gjelder turkart og Halden kommune er godt dekket.

www.turkart.no/ostfold

Det er lagt vekt på at turkartet skal dekke alle gjennomgående stier og innfallsporter / parkeringsplasser som utgangspunkt for turen. Kartene dekker tilrettelagte badeplasser, attraktive turområder, utsiktspunkter, interessante kulturminner og lett tilgjengelige utfartsmål.

Statskogs turportal www.GodTur.no har mange gode turtips. Her kan brukere legge inn egne turforslag og portalen inneholder over 100 forslag bare for Østfold.

Ut på tur med www.UT.no er et samarbeid mellom NRK og Den Norske Turistforening.

Dagsturkart over sentrumsnære områder ligger på kommunens hjemmeside www.halden.kommune.no

Tilgjengelighet.

For å gjøre friluftslivet tilgjengelig for alle, er det viktig med en forbedret offentlig kommunikasjon og gode parkeringsmuligheter.

Turkart over byområdet i Halden er et godt redskap for de som ønsker sentrumsnære turstier. Utfordringer her er å tilrettelegge for alle uansett funksjonsnivå, alder og kulturbakgrunn.

Tilrettelagte turstier gror raskt igjen og gjør turstiene ufremkommelige. Skogsområdene har stor tilvekst og rydding og vedlikehold av disse må settes i et system.

- Halden kommune vil i denne planperioden utarbeide en vedlikeholdsplan for de mest brukte turstiene.

Aktiv på dagtid.

Halden kommune har inngått en partnerskapsavtale med Østfold idrettskrets som skal bidra til å fremme *Aktiv på Dagtid* i kommunen. Dette skjer gjennom et variert aktivitetstilbud, og fysisk aktivitet og naturopplevelser kan her være gode tiltak.

Aktiv på Dagtid er for alle mellom 18 og 67 år som står helt eller delvis utenfor arbeidslivet og mottar en av følgende ytelser:

- Sykepenger
- Arbeidsavklaringspenger

- Uføreytelser
- Overgangsstønad
- Dagpenger
- Økonomisk sosialstøtte
- eller som jobber i en IA-bedrift (inkluderende arbeidslivavtale.)

Folkehelsekoordinator er kontaktperson for Aktiv på dagtid i Halden kommune.

Friluftsliv og folkehelse.

I statlige styringsdokumenter uttrykkes det tydelig at fysisk inaktivitet er i ferd med å bli framtidens store helseproblem. Sosiale ulikheter med hensyn til livsstil er en viktig utfordring. Friluftsliv er en av de viktigste satsingsområdene for å øke fysisk aktivitet og styrke folkehelsa.

Oslofjordens friluftsråd (OF).

OF ble stiftet i 1933, og jobber for at alle som bor rundt fjorden skal ha tilgang og muligheter til å bruke den og strendene rundt. Bruken varierer mellom båtliv, tur langs vannet, overnatte i telt eller kystledhytte eller nyter sommerens late dager ved en strand

OF har følgende visjon:

Oslofjordens friluftsråd skal bedre forholdene for et bærekraftig friluftsliv i Oslofjorden for alle gjennom aktiviteter, tilrettelegging og påvirkning. Gjennom OFs innsats blir folk friskere, lykkeligere og føler en større tilhørighet.

1. Statlige føringer.

Friluftsmeldingen (St.meld.nr.39, 2000 – 2001):

- Friluftslivet basert på allemannsretten skal holdes i hevd i alle lag av befolkningen.
- Barn og unge skal få høve til å utvikle fri lek og utfoldelse i friluftslivet.
- Områder av verdi for friluftslivet skal sikres slik at det fremmer miljøvennlig ferdsel, opphold og hausting, og at naturgrunnlaget blir tatt vare på.
- Ved bosteder, skoler og barnehager skal det være god tilgang til trygg ferdsel, lek og annen aktivitet i en variert og sammenhengende grønnstruktur med gode samband til omkringliggende naturområder.
- Friluftsliv for mennesker med nedsatt funksjonsevne – anbefalinger og tiltak for å bedre funksjonshemmedes muligheter til friluftsliv (utredning 2003 - 2004.)

Klima- og miljøverndepartementet mener at følgende kriterier skal vær bærende for friluftslivet:

- helsefremmende
- miljøvennlig
- styrke allemannsretten
- naturområder i og ved byer og tettsteder er svært viktig arealer å prioritere for å sikre friluftsliv som en aktivitet for alle.

2. Barn og unge.

Det er viktig at barn og unge får mulighet til å ferdes i naturen og oppleve friluftslivet. De som tidlig lærer å sette pris på naturen, ser ut til å ta dette med seg senere i livet.

Kommunen skal i arbeid med reguleringsplaner og bygging av nye boområder legge til rette for friluftsområder med universell utforming. Barn skal ha tilgang til uteområder og boltreplass der de bor.

Når det gjelder fysisk aktivitet ved skolene i Halden, blir elevene aktivisert i friminuttene gjennom aktiviteter som ledes av elevene selv. I tillegg er kroppssøving en del av undervisningsopplegget.

Helsedirektoratet uttrykker at barn i skolealder bør være i fysisk aktivitet minst 60 minutter daglig.

Ulveholtet.

Ulveholtet er rik på naturkvaliteter og er et viktig friluft- og rekreasjonsområde. Halden kommune overtok husmannsplassen med tilhørende skog i 1950. Formålet med overtakelsen var å bruke plassen til et fristed for barn og unge. Stedet brukes nå av skolene, frivillige organisasjoner og familier. Halden kommune ønsker at stedet skal bli mer brukt enn i dag, og det er derfor viktig at Ulveholtet ryddes jevnlig og at bygningene vedlikeholdes.

Områderegulering for Ulveholtet ble vedtatt i Kommunestyret 10.12.2015.

Hensikten med planen er å sikre Ulveholtet i et langsiktig perspektiv, både i forhold til de betydelige natur- og landskapsmessige kvalitetene, og i forhold til friluftslivsinteressene.

For å gjøre Ulveholtet mer brukervennlig for alle, er det ønskelig å gjøre veien kjørbart helt fram.

Ulveholtet har ikke innlagt vann, og hvis stedet skal benyttes mer av skoler og barnehager, bør det borres etter vann.

3. Friluftsområder.

Byområdet.

Halden sentrum er i stadig utvikling, og når det gjelder nye boområder må det i planarbeidet prioriteres arealer til rekreasjon, lekeområder for barn og friluftsområder.

Det viktigste vi kan gjøre nå er å legge til rette for friluftsliv i sentrale områder der folk bor.

Halden har flere turstier og turveier som er tilgjengelig uten transportmidler. Turkart over byområdet Halden ble utgitt i 1999. Dette turkartet bør revideres slik at det stemmer med dagens bybilde.

Enkelte strekninger av turstier og turveier i byområdet bør gjennomgås med tanke på universell utforming. Sentrumsnære turstier kan med lette grep gjøres tilgjengelig for alle. For innbyggere med flerkulturell bakgrunn, barnefamilier, eldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne er det en fordel med turstier som kan benyttes med utgangspunkt nær sentrum. Sentrumsnære uteanlegg skal som en del av nyetablering / rehabilitering ha en naturlig tilpasning for alle. Dette kan gjøres blant annet ved hardt dekke på turveiene, hvilebenker med plass til rullestol og toaletter tilpasset for alle.

Kystsonen / Iddefjorden.

Iddefjorden har nå rent vann og er attraktivt som badeområde. Den innerste delen fram til munningen av Enningdalselva ble i 2010 fredet.

Langs Iddefjorden er det flere mindre badeplasser som kan gjøres bedre tilgjengelig ved informasjon og ved å utbedre parkeringsmulighetene.

Halden kommune har kjøpt Ystehedeneset for å sikre området som offentlig badeplass. Kommunen ønsker at stedet skal få status som regional badeplass som blant annet medfører at badeplassen kommer med på større kartverk. Kommunen ønsker ytterligere å sikre seg SkrIVERøya for å få et større område for friluftsliv, badeliv og rekreasjon

Knivsøholmene og Unnebergstranda er offentlige badesteder som bør gis bedre tilgjengelighet. Friluftsområdene i kystsonen i området Eskeviken, Rødnabbene og Engevika bør sikres og tilrettelegges for alle.

Halden kommune og Direktoratet for naturforvaltning har kjøpt Svalerødkilen. Stedet er Haldens best tilgjengelige saltvannstrand og er ved dette sikret som offentlig friområde og badeplass.

For de badeplassene som har god tilgjengelighet er det et mål at det tilrettelegges for alle. Badeplasser i utmarksområdene som kommunen har driftsansvaret for er Vanninga, Krusæter og Store Erte.

Kyststiruta rundt Iddefjorden er nå ferdigstilt. Med tanke på universell utforming er det kun mindre strekninger av denne turstien som kan gjøres tilgjengelige for alle. Der det er mulig skal tilrettelegging være et mål.

Pilgrimsleder.

Østfold fylkeskommune har et fireårig prosjekt (2013-2017) *Middelalderen i Østfold - kirkesteder og pilegrimsleder*. Ett hovedmål er å etablere en gjennomgående pilegrimsled i Østfold fra Akershus fylke til Sverige. Denne leden er nå stort sett ferdig fram til Sarpsborg. Arbeidet med leden gjennom Halden vil starte opp i 2016 og stå ferdig i 2017.

For noen år siden ble det etablert og merket en pilegrimsled i Halden fra Sarpsborggrensen til ldd kirke.

Det er viktig å påse at kommunens pilegrimsleder blir ryddet og vedlikeholdt

IDRETT

Halden idrettsråd.

Halden idrettsråd (HIR) har 47 registrerte medlemmer, og idrettsrådet skal blant annet arbeide for (utdrag av idrettsrådet handlingsplan 2015):

- at nye idrettsanlegg bygges ut i samsvar med vedtatt, prioritert handlingsplan
- at næranlegg blir vedlikeholdt
- å opprettholde gjeldende prinsipp om at idrettsanleggene skal være kostnadsfrie for barn og ungdom
- å sikre arealer til nye anlegg
- å sikre vekst i de kommunale tilskuddene til idrett, samt sikre forsvarlig økonomisk drift av private anlegg

http://www.halden-idrettsrad.com/images/dokumenter/2015/Handlingsplaner_2015.pdf)

Om idrettsråd.

Et idrettsråd består av alle idrettslagene i kommunen som er medlemmer av *Norges idrettsforbund* (NIF.) Alle kommuner med flere enn tre idrettslag skal ifølge NIFs lovverk ha et idrettsråd.

Idrettsrådet er et fellesorgan for idretten i den enkelte kommune, organisert i NIF gjennom idrettskretsene og underlagt NIFs lover og vedtekter.

Idrettslag med medlemskap i NIF blir automatisk medlem i idrettsrådet i sin kommune.

Det er idrettsråd i nesten alle kommuner (ca. 370 av 430). Der det ikke er idrettsråd har enten idrettskretsen eller et stort idrettslag - gjerne fleridrettslag – ansvaret for kontakt og samarbeid med kommunene.

Idrettskretsene har service- og støtteoppgaver overfor idrettsrådene og skal sørge for at det opprettes idrettsråd i alle kommuner. Idrettskretsene godkjenner også idrettsrådenes lovnorm.

Arbeidsområder: et idrettsråd skal arbeide for best mulige forhold for idretten i kommunen.

Idrettsrådet skal være en arena for samarbeid mellom lagene, mellom lagene og de kommunale myndigheter og mellom lagene og idrettskretsen.

Blant idrettsrådets oppgaver er å formidle idrettslagenes anleggsbehov til kommunale myndigheter, og å fordele tilskuddene til "Lokale aktivitetsmidler" (LAM).

(<https://www.idrettsforbundet.no/idrettsrad/>)

Lokale aktivitetsmidler (LAM) er en grunnstøtte til medlemsbaserte lokale lag og foreninger.

Midlene skal bidra til økt idrettsaktivitet, deltakelse og frivillighet. Det er arbeidet i det enkelte idrettslag for barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år) som skal tilgodeses

LAM er en tilskuddsordning fra Kulturdepartementet (KUD) spesifikt rettet mot lokale lag og foreninger som driver idrett og fysisk aktivitet for barn og ungdom.

Det er idrettsrådet i den enkelte kommune som bestemmer tildelingskriteriene, basert på KUDs retningslinjer, samt anbefalingene fra Norges idrettsforbund.

Ulønnet arbeid / frivillig innsats.

Idretten drives av frivillige og det er viktig å legge til rette for at denne frivilligheten fortsetter.

ILO (International labor organization) definerer frivillig arbeid som: *ikke-obligatorisk arbeid, det vil si den tiden en person bruker på å utføre en eller flere aktiviteter - enten gjennom en organisasjon, eller direkte overfor andre utenfor egen husholdning - uten å ta betalt.*

Definisjonen vektlegger at frivillig arbeid innebærer at tjenesten eller aktiviteten blir foretatt uten at det utbetales lønn. I tillegg må tjenesten eller aktiviteten være til fordel for samfunnet, miljøet, eller andre enn nære slektninger eller personer som kan regnes til egen husholdning.

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at i 2014 var 38 % av landets befolkning delaktig i frivillig arbeid innen idrett og friluftsliv.

Et kort utdrag fra Fritt Ord i Halden Arbeiderblad skrevet av Halden idrettsråd sier:

Idretten tilfører kommunen et sted mellom 80 og 100 millioner pr. år i frivillig arbeid for barn og unge.

Tilskuddsordninger, tilrettelegging av haller og gymsaler og oppmerksomhet overfor de frivillige er viktig for at idretten og samfunnet skal kunne beholde den store andelen av frivillige.

Idrett er et viktig forebyggende arbeid i forhold til barn og unge og i idretten skapes forbilder og gode holdninger.

Kvalitetsklubb – Norsk fotballforbund (NFF).

NFF kvalitetsklubb 1 er det første av tre nivåer i NFF Kvalitetsklubb. Målet er å stimulere til god klubb utvikling som vil forsterke helheten. Godt strukturerte klubber tiltrekker seg frivillige og gir grobunn for sunn barne- og ungdomsidrett.

Kvalitetsklubb leveres fra NFF/kretsens side med kriterier, veiledninger og maler som klubbene kan bruke i sitt utviklingsarbeid.

En kvalitetsklubb har et likeverdig, trygt og tilpasset tilbud til alle som har lyst til å spille fotball:

- *Likeverdig:* Alle skal gis like muligheter til å kunne delta, uavhengig av alder, kjønn, ferdighetsnivå eller kulturell bakgrunn.
- *Trygt:* Alle skal tas godt vare på og aktiviteten skal skje i trygge og sikre omgivelser
- *Tilpasset:* Alle spillerne skal få et fotballtilbud tilpasset egne ferdigheter, ambisjoner og nivå.
- *Alle:* Alle gutter og jenter i det naturlige nedslagsfeltet til klubben skal få et fotballtilbud.

Tre klubber i Halden har i 2015 oppfylt kriteriene til å kalles Kvalitetsklubb 1: Berg idrettslag, Tistedalens turn og idrettsforening og Kvik Halden fotballklubb.

Barn og unge.

Barneidrett er idrettsaktiviteter for barn til og med det året de fyller 12 år.

Ungdomsidretten er fra 12 år og oppover.

Når det gjelder de organiserte barn og unge, dvs. de som er medlem av idrettslag eller friluftslag, har Halden kommune et stort tilbud gjennom kommunens idrettslag.

Halden kommune har gratis treningstid for barn og unge, og de skal prioriteres med gunstig treningstid.

I tillegg til den organiserte idretten er det viktig å fange opp nye trender og nye måter å organisere idretten på slik at den passer ungdom av i dag.

Halden kommune ønsker derfor å prioritere aktiviteter som kan aktivisere den uorganiserte ungdommen gjennom avsatt halltid og noe åpningstid på Halden stadion.

Skateparken ved skolestadion og kommunens kunstgressbaner er arenaer som blir flittig brukt av uorganiserte barn og unge.

Både uorganisert og organisert idrett kan være en arena for integrering, og det er ønskelig med høyere deltakelse av flerkulturelle barn og unge i haldenidretten.

I dette arbeidet bør det etableres et samarbeid mellom den organiserte idretten og Halden kommune.

4. Idrett et tilbud til alle – universell utforming.

Et idrettsanlegg skal kunne brukes av alle, inkludert utøvere, publikum, trenere og personer i andre roller som f.eks speaker eller banepersonell uansett funksjonsnivå.

Regjeringen presenterer sin visjon om at Norge skal være universelt utformet innen 2025 gjennom handlingsplanen *Norge universelt utformet 2025*. Dette er et overordnet dokument som er retningsgivende for tiltak også innenfor idrettsområdet.

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kud/idrett/publikasjoner/veileder-universell-utforming-enkeltsider.pdf>

På samme måte som for friluftslivet er det en målsetning for idretten at alle skal kunne delta. Dette vil i noen tilfeller kreve spesiell tilrettelegging, men målet er å føre en idrettspolitik som følger prinsippene om universell utforming hvor universell utforming skal være et gjennomgående prinsipp.

5. Eldre og folkehelse.

Halden kommune er sammen med de andre kommunene i Østfold og fylkeskommunen, medlem i partnerskapet Østfoldhelsa. (<http://www.ostfoldhelsa.no/>) Østfoldhelsa er et partnerskap som arbeider med forebyggende og helsefremmende arbeid for innbyggere i Østfold.

Folkehelseinstituttet publiserer folkehelseprofiler for alle landets kommuner som skal hjelpe lokale myndigheter til å skaffe seg en oversikt over folkehelseprofilen i kommunen.

Folkehelseprofilen for Halden 2015 viser blant annet at:

- Kommunen har en høyere andel av eldre over 80 år enn gjennomsnittet.
- I aldersgruppen 45 år og eldre er andelen som bor alene høyere enn i landet for øvrig.

(<http://www.halden.kommune.no/tjenester/folkehelsekoordinator/Sider/side.aspx>)

Økt aktivitet for de eldre aldersgruppene er viktig for helse og trivsel.

Norges Idrettsforbund har som mål å oppnå idrett for alle. Kulturdepartementet startet rundt 1993 et program under tittelen ”Mosjon og idrett for eldre.” Dette programmet kalles 55+ og organiseres nå gjennom Norges Bedriftsidrettsforbund.

Det er ønskelig at kommunen går inn og ser på aktivitetsbehovet for de eldste aldergruppene. Flere idrettslag / friluftslag driver med aktiviteter for eldre. Det er viktig å sette fokus på dette tilbudet og motivere lag og foreninger til å utvikle tilbudet i samarbeid med kommunen.

Hallkapasitet.

Den økende medlemsmassen i organisert idrett, spesielt blant barn og unge, viser at det er viktig med ny anleggsutbygging med nye hallflater.

Følgende idrettshaller benyttes nå:

- Hjortsberghallen
- Remmenhallen
- Porsneshallen
- Risumhallen
- Tistedalshallen.

Til sammen utgjør dette 5 hallflater.

Når det gjelder hallutviklingen i kommunen fram til nå har breddeidretten vært prioritert, og det er nå tid for å planlegge også for sær idretter. Kommunen har topplag i håndball, noe som medfører at kravene rundt hallkapasiteten er endret.

Elitekamper i håndball spilles i Remmenhallen etter dispensasjon fra Norges Håndballforbund. Det er ingen haller i Halden kommune som tilfredsstiller kravene fra håndballforbundet når det gjelder antall tribuneplasser, VIP-tribune, plass for TV-overføring og generell sikkerhet for spillere og tilskuere.

Det skal bygges ny idrettshall på Os som en del av Os oppvekstsenter. Denne hallen kan brukes på dagtid av Os skole og Halden videregående skole og av idretten på ettermiddag / kveldstid. Hallen planlegges med to håndballbaner og vil oppfylle håndballforbundets arenakrav.

Ved utvidelse av Tistedalshallen i tillegg til Os, vil Halden få 3 nye hallflater. 3 nye hallflater på kveldstid og 1 ny hallflate på dagtid vil øke hallkapasiteten med 60% og brukstiden med 80%.

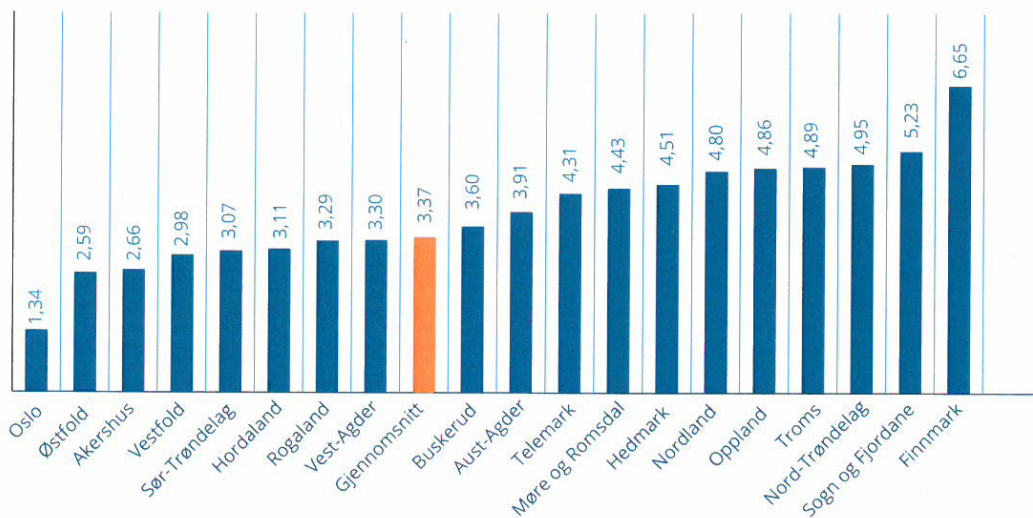
Ved utvidelse av Tistedalshallen vil kommunen få en hallflate som kan benyttes på dagtid av *Aktiv på dagtid* og i kommunens integreringsarbeid.

I tillegg vil kommunen få en hall som tilfredsstiller Norges håndballforbunds arenakrav og som kan benyttes til elitekamper inntil ny idrettshall på Os er ferdigstilt.

Anleggstilbudet i Østfold.

Basert på data fra idrettsregistreringen 2015 har Østfold nest lavest anleggsdekning blant fylkene. Dette er en plass ned i forhold til 2014.

Anleggstilbudet i fylkene (Per 1000 innbyggere)

Den nye skolebruksplanen 2015 – 2016, vedtatt i Fylkestinget februar 2015, synliggjør den nåværende og fremtidige tilbudsstrukturen for de videregående skolene i Østfold fylkeskommune. Den vedtatte tilbudsstrukturen og forventet elevvekst utløser behov for større arealer for kroppøving og idrett for flere skoler.

Det er tradisjon i Norge at fasiliteter for idrett og fysisk aktivitet etableres i nær tilknytning til skole. Ved gjennomføring av skolebruksplanen har fylkeskommunen et ønske om å dekke idrettens behov i tillegg til skolens behov.

Punkt 1 og 2 i Fylkesutvalgets vedtak 10.12.2015 sier:

1. Fylkesrådmannen får mandat til å utrede flere alternativer for etablering av idrettsfasiliteter i kommende mulighetsstudier i tilknytning til skolebruksplanen, der man i tillegg til å dekke skolens behov også ser på muligheten til å dekke idrettens behov, samt hvordan man med enkle justeringer kan ivareta andre behov som folkehelse, kultur og eventer.
2. Det skal samarbeides med idretten og aktuelle kommuner for å jobbe frem interkommunale anlegg, som også kan brukes til nasjonale og internasjonale arrangementer.

Remmen svømmehall.

Remmen svømmehall ble oppført i 1976. I 2003 inngikk Halden kommune og Statsbygg v/ Statsbygg Øst en sameieavtale for Remmen svømmehall. Halden kommune og Statsbygg har en eierandel hver på 50%.

Avtalen forplikter eierne når det gjelder teknisk drift og vedlikehold:

Utdrag av punkt 4 i sameieavtalen:

- Sameierne skal hvert femte år på sameiemøte avtale hvem som skal forestå teknisk drift og vedlikehold.

Utdrag av punkt 6 i sameieavtalen:

- Kostnadene ved teknisk drift og vedlikehold av svømmehallen fordeles likt mellom sameierne i henhold til eierandel. Den sameier som etter avtalens pkt. 4 forestår teknisk drift og vedlikehold av svømmehallen, har krav på å få dekket den andre sameierens andel av kostnadene.

Svømmehallen har ett basseng som gir svømmeopplæring i skolen, treningstid for Halden svømmeklubb og et åpent svømmetilbud til befolkningen.

Høgskolen i Østfold har bruksrett til svømmehallen i skoletiden, og kommunen bruker hallen på ettermiddag- og kveldstid og i helger.

Det er behov for ny svømmehall, noe som kan ses på i sammenheng med ny sentrumsskole på Os.

Like vilkår for alle idrettslag.

Noen idrettslag i kommunen har egne anlegg, og andre idrettslag har kommunale anlegg som sin treningsarena.

I planperioden skal det utarbeides et regelverk som likestiller idrettslagene når det gjelder bruken av anleggene.

Vedlikeholdsavtaler som inngås mellom idrettslag og kommunen ved bruk av kommunens idrettsanlegg skal overholdes.

4.Handlingsprogram for idrett og fysisk aktivitet i Halden i perioden 2017 - 2020

Prioritert handlingsplan for anlegg og områder for idrett-og friluftsliv 2017 – 2020 og uprioritert liste over fremtidige anlegg, - Se eget vedlegg.

Kommunedelplanens handlingsplan er en tabell som viser kommunens prioritet når det gjelder utbygging og rehabilitering av anlegg og områder for idrett og friluftsliv. Dette går på konkrete planer med formell dokumentasjon for fullføring eller igangsetting i perioden. Handlingsprogrammet rulleres årlig i sammenheng med kommunes årlige budsjettbehandling.

Vedlegg 14 viser prioritering mellom de ulike anleggene. Dette handlingsprogrammet er grunnlaget for spillemiddelsøknader for 2017.

Kommunens handlingsplan er satt opp etter innspill fra idrettslagene, blir saksbehandlet i kulturadministrasjonen og vedtatt i Hovedutvalg for samfunnsutvikling og kultur.

Et anlegg som er prioritert i kommunens handlingsplan for anleggsutbygging kan stå maksimum 5 år på listen. Hvis anlegget ikke er realisert i løpet av fem år, vil anlegget bli fjernet.

Regional plan for fysisk aktivitet 2011 – 2014 prioriterer følgende typer anlegg i kommunedelplaner for idrett og friluftsliv:

- Nærmiljøanlegg, herunder flater for flerbruk, balløkker, tursti, tur- og trimløyper / lysløyper, handikapanlegg.
- Rehabilitering av visse typer eldre anlegg, herunder bl.a. svømmehaller.
- Flerbrukshaller. Av nye anlegg vil flerbrukshaller som kan dekke behov for flere brukergrupper bli prioritert. Anlegget skal ha universell utforming.
- Tur- og O-kart. Dette er et viktig område for informasjon og grunnlag for økt medvirkning og deltakelse i friluftslivet. Turkart bør ta med info om allemannsretten og friluftsløven.

Rehabilitering av anlegg.

Halden kommune har flere anlegg som trenger rehabilitering. Det gjelder både gymsaler, Hjortsberghallen og flere uteanlegg.

Grunnlaget for rehabilitering skal være utilfredsstillende teknisk/økonomisk drift, utilfredsstillende bruksfunksjoner og/eller stor bruksslitasje som ikke kan rettes opp ved normalt vedlikehold. Tilpasning til nye forskrifter er også akseptert som grunnlag for rehabilitering. Det gis normalt ikke tilskudd til rehabilitering av anlegg som er yngre enn 20 år.

Rehabiliteringen skal ta sikte på å oppgradere anlegget til dagens standard. Rehabiliteringen skal gi langvarig forbedring av funksjoner og teknisk/økonomisk drift. (Rehabilitering / ombygging av eldre idrettsanlegg V-0823 – punkt 2.)

Hjortsberghallen ble bygget i 1981 og er håndballens største treningsarena. Halden Innebandyklubbs A-lag og Halden Topp håndball trener også her, og hallen er kamparena for Håndballklubben Halden og Halden innebandyklubbs kamper. Hallen er også gymsal for Hjortsberg skole.

Bruken av Hjortsberghallen har økt betraktelig de siste årene og hallen har stort behov for rehabilitering for fortsatt å kunne fungere som en idrettshall.

Tilstandsrapport.

- Det skal i løpet av 1-2 år utarbeides en tilstandsrapport for Hjortsberghallen og andre av kommunens større ute- og inneanlegg.

Ordinære anlegg.

Det kan søkes om tilskudd til bygging og/eller rehabilitering av idrettsanlegg som er åpne for allmenn idrettslig virksomhet (idrett og fysisk aktivitet for alle), og som ikke er underlagt fortjenestebaserte eierformer.

Nærmiljøanlegg.

Med nærmiljøanlegg menes anlegg eller områder for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsakelig beliggende i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder. Med nærmiljøanlegg menes kun utendørsanlegg.

Områdene skal være fritt allment tilgjengelig og beregnet på egenorganisert fysisk aktivitet, primært for barn og unge, men også for lokalbefolkningen for øvrig.

Søknadsfrist og søknadsprosedyre for søknader om spillemidler.

Statlig, fylkeskommunalt og kommunalt nivå bindes sammen blant annet med hensyn til fordeling av spillemidlene. For å få tildelt spillemidler må kommunen ha oppfylt visse vilkår; revidere kommunedelplan for fysisk aktivitet hvert fjerde år med rullering av handlingsprogram de mellomliggende år, ha et ajourført anleggsregister for spillemidler og saksbehandle spillemiddelsøknader.

Prosedyre for søknad om spillemidler fra og med søknadsåret 2017:

- I april vil det bli avholdt et obligatorisk seminar for de idrettslag som har planer om å søkes spillemidler for 2017.
- 1.mai er fristen for å melde nye anleggsprosjekter til kommunen.
- I august vil handlingsplanen rulleres i hovedutvalget og søknader om kommunalt tilskudd vil bli behandlet enkeltvis.
- 1.september er frist for innsending av forhåndsgodkjenning av anleggsplaner til kommunen.
- 1.oktober er frist for innsending av spillemiddelsøknad til kommunen. Søknader som kommer etter fristen vil ikke bli behandlet.

Rådgivning og oppfølging av søkere er tillagt kommunen. Kommunen har også ansvar for å ivareta grupper og organisasjoner som ikke er medlemmer av idrettsrådet.

Kommunal medfinansiering ved søknad om spillemidler.

Fram til nå har det vært praksis at kommunen er med på å finansiere kostnadene når idrettslag søker spillemidler til nye anlegg eller rehabilitering av anlegg.

Søknad om kommunal medfinansiering vil fra og med søknadsåret 2017 bli behandlet enkeltvis i forbindelse med den årlige budsjettprosessen. I behandling av disse søknadene vil lages finansielle situasjon vektlegges, og det vil bli lagt vekt på en variasjon i anleggsutbyggingen.

Vedlikehold av idrettsanlegg som er finansiert ved spillemidler.

Anleggseier plikter å holde anlegget i god stand. De til enhver tid gjeldende sikkerhetsforskrifter skal følges. Anlegget skal vedlikeholdes slik at det ikke forringes utover det som følger av normal slitasje og elde.

(Retningslinjene punkt **2.3.2 Vedlikehold og oppgradering av anlegget.**)

Kommunen vil i denne planperioden utarbeide en kontrollfunksjon i forhold til oppfølging av vedtatte driftsplaner for anlegg som har mottatt spillemidler. Det vil bli satt opp en oppfølgingsplan hvor disse anleggene får befaring hvert tredje år.

